

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARAQAND DAVLAT
UNIVERSITETINING
KATTAQO'RG'ON FILIALI**

Ro'yxatga olindi:

№ _____

"TASDIQLAYMAN"

SamDU KF direktori:

Sh.R.Urakov

2023 yil "31" 08

**BOLALAR JISMONIY TARBIYASI
FANI O'QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	100 000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi:	110 000 – Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi:	60110200 – Maktabgacha ta'lim

KATTAQO'RG'ON-2023

Fan/modul kodi SJT208		O'quv yili 2024-2025	Semestr 3-4	Kreditlar 8	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 6	
1.	Fan nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Umumiy yuklama (soat)
	Bolalar jismoniy tarbiyasi	120		120	240

I Fanning mazmuni.

Fanni o'qitishdan maqsad: Talabalarga bolalarni jismoniy jihatdan tarbiyalashning yosh, fizalogik va ruhiy xolatini o'rganish maktabgacha talim yoshidagi bolalarga jismoniy tarbiya berish metodikasi fanining ilmiy- pedagogik asoslari maktabgacha yoshdagi bolalar asosiy xarakterlarini o'rganish maktabgacha yoshdagi bolalar bilan xarakatli o'yinlar o'tkazish, jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida kundalik faoliyat davomida jismoniy tarbiya bo'yicha ishlarni tashkil etish haqida bilim berish.

Fanning vazifalari: Talabalarga maktabgacha yoshdagi bolalarga asosiy xarakatlarni o'rgatishni, maktabgacha yoshdagi bolalar bilan xarakatli o'yinlar o'tkazish metodikasi maktabgacha ta'lim tashkilotlarida kundalik faoliyat davomida jismoniy tarbiya bo'yicha ishlarni tashkil etish vazifalari bajariladi.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

- 1. Bolalar jismoniy tarbiyasi fanining predmeti va asosiy tushunchalari.**
Bolalar jismoniy tarbiyasi fanining maqsadi va predmeti. Bolalar jismoniy tarbiyasi fanining asosiy tushunchalari
- 2. Bolalar jismoniy tarbiyasi fanining tatqiqod metodlari.**
Kuzatuv, maktabgacha ta'lim tashkiloti ish xujjatlarini o'rganish, anketa, anketa turlari, pedagogik eksperiment, pedagogik eksperimentni o'tkazish bosqichlari.
- 3. Bolalar jismoniy tarbiyasi fanining rivojlanish tizimi.**
Sharq mutafakirlari jismoniy tarbiya haqidagi qarashlari. Xorijiy davlatlarda bolalarga jismoniy tarbiya berish tizimining rivojlanishi. O'zbekistonda maktabgacha talim yoshdagi bolalarga jismoniy tarbiya berish tizimining rivojlanishi.
- 4. Jismoniy tarbiya tizimida talim-tarbiya berish tamoyillari va talim metodlari va usullari.**
Jismoniy tarbiya tizimida talim- tarbiya berish tamoyillari. Talim metodlari va usullari tasnifi. Ko'rgazmali, amaliy va og'zaki metodlar oid usullari.

5. Jismoniy tarbiya vazifalari va vositalari.
Bolalar jismoniy tarbiyasi vazifalari. Jismoniy tarbiya vositalarining umumiy tasnifi haqida bilim berish.

6. Jismoniy mashqlarning xarakteristikasi. Jismoniy mashqlarning paydo bo'lishi.
Jismoniy mashqning mazmuni. Jismoniy mashq texnikasi. Fazoviy xarakteristika (dastlabki xolat gavda qisimlarining holati, traktoryasi)

7. Maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari.
Ilk yoshdagi bolalarni rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari. Ikki va uch yoshgacha bo'lgan bolalarning jismoniy tarbiyasi. Markaziy nerv tizimi. Suyak tizimi haqida bilim berish.

8. Ilk va maktabgacha bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablari va ilk qadam davlat dasturida jismoniy tarbiya masalarining yoritilishi.
Ilk va maktabgacha bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablarida jismoniy tarbiya masalarining yoritilishi. Bolalarning jismoniy rivojlanish xaritasi.

9. Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish.
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni kuchlilik, tezkorlik, egiluvchanlik, chaqqonlik, chidamlilik kabi sifatlarni shakillantirish.

10. Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalar uchun gimnastika.
Gimnastika turlari va tasnifi maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalar uchun gimnastika va uning ahamiyati. Gimnastikani o'tkazish metodikasi.

11. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun asosiy harakatlar
Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun asosiy harakatlar yurish, yugurish, tirmashish, sakrashlar, uloqtirish, yugurip kelib uloqtirish, muvozanatni saqlash qobiliyati, maktabgacha yoshdagi bolalarni asosiy harakatlarga o'rgatish metodikasi.

12. Umumrivojlantiruvchi mashqlar va ularning guruhlari.
Umumrivojlantiruvchi mashqlar va ularning guruhlari. Mashg'ulotlarda umumrivojlantiruvchi mashqlardan foydalanish dastlabki holatlar.

13. Harakatli o'yinlar bolalarda jismoniy madaniyatni tarbiyalashning asosiy metodi va vazifasi.
Harakatli o'yinlar haqida tushuncha uning o'ziga xosligi. Harakatli o'yinlarni bolarni tarbiyalashdagi ahamiyati.

14. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun sport o'yinlari.
Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun sport o'yinlari. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun sport mashqlari. Sport mashqlarining xarakteristikasi.

15. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalar jismoniy tarbiyasini tashkil etish shakillari.
Jismoniy tarbiya mashg'ulotlari. Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarining tuzilishi va mazmuni. Mashg'ulotlarda bolalarni tashkil etish shakllari [frontal, guruh bo'lib va yakka tartibda]. Ochiq xavoda jismoniy mashg'ulotlarni o'tkazish metodikasi.

16. Bolalarni kundalik hayotida jismoniy tarbiya bo'yicha ishlarni tashkil etish.
Ertalabki badantarbiya. Ertalabki badantarbiya uchun mashqlar tanlash metodikasi. Jismoniy mashqlar bilan birga amalga oshiriladigan chiniqtirish tadbirlari.

17. Jismoniy tarbiya bo'yicha yo'riqchining ish faoliyati.
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jismoniy tarbiya bo'yicha yo'riqchisiga

qo'yiladigan malaka talablari. Jismoniy tarbiya bo'yicha yo'riqchisining kasbiy vazifalari haqida.

18. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jismoniy tarbiya bo'yicha ishni rejalashtirish.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jismoniy tarbiya bo'yicha ishni rejalashtirish. rejalashtirish metodikasi.

19. Maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy rivojlanish monitoringini olib borish.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jismoniy tarbiya bo'yicha ishni tashkil etishga mas'ul bo'lgan shaxslar. Mudira, katta tarbiyachi, tarbiyachi, musiqa rahbari faoliyati.

20. Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida sanitar – gigenik sharoitlar.

Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida sanitar gigenik sharoitlarga va bolalarni kiyimlariga qo'yiladigan talablar. Jismoniy mashq jixoz va inventarlariga qo'yilgan talablar.

21. Issiq iqlim sharoitida bolalarni jismoniy tarbiyalash.

Muntazamlilik, har bir organizmning o'ziga xos xususiyatlarini inobatga olish, talablarni asta sekin oshirib borish.

22. Maktabgacha ta'limga qo'yiladigan davlat talablarining jismoniy rivojlantirish va madaniy-gigiyenik ko'nikmalarni shakllantirish sohasi

Yirik motorika, kichik motorika, sensor motorika, giginik talablar.

22. Xorijiy davlatlarda bolalarga jismoniy tarbiya berish tizimining rivojlanishi taxlili.

Yaponiya, Xitoy, Germaniya xorijiy mamlakatlarni jismoniy tarbiya tizimini o'rganish

23. Maktabgacha ta'limda jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida yangi pedagogik texnologiyalar.

Xorijiy ilg'or tajribalar, Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida yangi pedagogik texnologiyalar.

24. Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida individual yondashuvni amalga oshirish.

Aqliy ortda qolgan bolalar bilan ishlash. Har bir bolalarning individual imkoniyatlarini inobatga olish.

25. Jismoniy tarbiya darslarida pedagogik nazorat o'tkazish.

Pedagogik tahlil, xronometraj, pulsometriya o'tkazish uslubiyati.

III. Seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

1. Bolalar jismoniy tarbiyasi fanining predmeti va asosiy tushunchalari.

2. Bolalar jismoniy tarbiyasi fanining tatqiqot metodlari.

3. Bolalar jismoniy tarbiyasi fanining rivojlanish tizimi.

4. Jismoniy tarbiya tizimida talim-tarbiya berish tamoyillari va talim metodlari va usullari.

5. Jismoniy tarbiya vazifalari va vositalari.

6. Jismoniy mashqlarning xarakteristikasi. Jismoniy mashqlarning paydo bo'lishi.

7. Maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari.

8. Ilk va maktabgacha bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablari va ilk qadam davlat dasturida jismoniy tarbiya masalarining yoritilishi.

9. Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish.
10. Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalar uchun gimnastika.
11. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun asosiy harakatlar
12. Umumrivojlanturuvchi mashqlar va ularning guruhlari.
13. Harakatli o'yinlar bolalarda jismoniy madaniyatni tarbiyalashning asosiy metodi va vazifasi.
14. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun sport o'yinlari.
15. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalar jismoniy tarbiyasini tashkil etish shakllari.
16. Bolalarni kundalik hayotida jismoniy tarbiya bo'yicha ishlarni tashkil etish.
17. Jismoniy tarbiya bo'yicha yo'riqchining ish faoliyati.
18. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jismoniy tarbiya bo'yicha ishni rejalashtirish.
19. Maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy rivojlanish monitoringini olib borish.
20. Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida sanitar – gigenik sharoitlar.

IV. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jixozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi;

1. Bolalar jismoniy tarbiyasi fanining ilmiy –nazariy asoslari
2. Bolalar jismoniy tarbiyasi fanining ilmiy –tadqiqot metodlari
3. Bolalar jismoniy tarbiya fanining rivojlanish tizimi
4. Sharq mutafakkirlarining asarlarida jismoniy tarbiya masalalarining yoritilishi.
5. Xorijiy davlatlarda bolalarga jismoniy tarbiya berish tizimining rivojlanishi taxlili.
6. Ta'lim metodlari va usullari tasnifi va ulardan foydalanish.
7. Maktabgacha ta'limga jismoniy tarbiya metodikasining vazifalarini tadbiq etilishi.
8. Jismoniy tarbiya vositalarining umumiy tasnifi va ularni amalga oshirish.
9. Jismoniy mashqlarning xarakteristikasi. Jismoniy mashqlarning paydo bo'lishi.
10. Maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy rivojlanishi ustida tibbiy- pedagogik nazoratni olib borish.
11. Maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy rivojlanishi ustida tibbiy-pedagogik nazoratni olib borish.
12. Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida sanitar gigenik sharoitlarga va bolalarni kiyimlariga qo'yiladigan talablar.
13. Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida individual yondashuvni amalga oshirish.
14. Maktabgacha ta'limga qo'yiladigan davlat talablarining jismoniy rivojlantirish va madaniy-gigiyenik ko'nikmalarni shakllantirish sohasi
15. Jismoniy tarbiya darslarida pedagogik nazorat.

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Auditoriyadan tashqari vaqtda bajariladigan mustaqil ishlar quyidagi turlarda amalga oshirilishi tavsiya etilaadi.

-esse –dolzarb mavzu bo'yicha shaxsiy fikrini tanqid, publisistik va boshqa janrlarda

yozma bayon qilish;

- dokladlar tayyorlash;

-kurs ishi yozish;

-konspekt yozish;

-glossariy tuzish;

-individual va guruxiy o'quv loyixasi;

-keys topshiriqlarini bajarish;

-mavzuli portfoliolar tuzish;

-axborot-taxliliy materiallar bilan ishlash;

-manbalar bilan ishlash;

-infografika tuzish;

-multimediali taqdimotlat yaratish;

- mashg'ulotlarning metodik ishlanmalarini tayyorlash;

-darsdan tashqari mashg'ulotlar ishlanmalarini tayyorqlar;

Ta'lim yo'nalishi[mutaxassislik]ning xususiyatidan kelib chiqqan xolda mustaqil ishlarning boshqa turlaridan foydalanish mumkin.

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar.

1. Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktabgacha ta'lim muassasalarida, oilada jismoniy tarbiya fanning maqsadi vazifalari.
2. Jismoniy tarbiya vazifalari va vositalari.
3. Jismoniy tarbiya tizimida bolalarni har tomonlama o'qitish va rivojlantirish tamoyillari.
4. Jismoniy tarbiya berish jarayonida ta'lim metodlari.
5. Jismoniy sifatlar to'g'risida tushuncha.
6. Issiq iqlim sharoitida bolalarni jismoniy tarbiyalash.
7. Jismoniy tarbiya ishlarini tashkil etish uchun kerakli jihoz va inventarlar, guruh xonalari, zal va maydonni jihozlash.
8. Safda turish mashqlarining turlari va ularning mohiyati.
9. Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktabgacha ta'lim muassasalarida va oilada asosiy harakatlarini rivojlantirishning ahamiyati.
10. O'zbek xalq o'yinlarining kelib chiqish tarixi va ularni o'tkazish metodlari.
11. Sport elementlari bo'lgan harakatli o'yinlarni o'tkazish.
12. Maktabgacha ta'limga qo'yiladigan davlat talablarining jismoniy rivojlantirish va madaniy- gigiyenik ko'nikmalarni shakllantirish sohasi
13. Ikki va uch yoshgacha bo'lgan bolalarning jismoniy tarbiyasi.
14. Maktabgacha ta'lim muassasalarida va oilada ertalabki gimnastikani o'tkazish metodlari va ularning ahamiyati.
15. Umumrivojlantiruvchi mashqlar.
16. Maktabgacha ta'lim muassasalarida "Ilk qadam" davlat dasturi asosida jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini tashkil etish.
17. Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktabgacha ta'lim muassasalarida, oilada jismoniy tarbiya fanning maqsadi vazifalari
18. Jismoniy tarbiya vazifalari va vositalari.
19. Jismoniy tarbiya metodikasining asosiy tushunchalari
20. Jismoniy tarbiya metodikasida ta'lim metodlari.

21. Jismoniy tarbiyalash metodikasining ilmiy-nazariy asoslari.
22. Jismoniy ta'limda jismoniy tarbiya metodikasining vazifalari va vositalari.
23. Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalarni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.
24. Gimnastika jismoniy tarbiyaning metodi va vositasi sifatida va uning turlari.
25. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun asosiy harakatlarning ahamiyati.

VI. Fan o'qitilishining natijalari [shakllanadigan kompetensiyalar] **Talab bilishi kerak;**

Bolalar jismoniy tarbiyasining asoslarini; maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishining yosh xususiyatlarini; jismoniy tarbiya vazifalari va vositalari, metodlarini; tarbiya bo'yicha mashg'ulotlar, harakati o'yinlar haqida tasavvurga ega bo'lishi [bilim].

Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini o'tqazish metodikasi; kundalik faoliyatda bolalarni jismoniy tarbiyasini tashkil etishi; kun tartibida bolalarni chiniqtirishini; sport bayramlari va musobaqalarini o'tqazish va sayr, ekskursiyalarga rahbarlik qilishi bilishi va ulardan foydalana olishi [ko'nikma].

Maktabgacha ta'lim tashkilotida jismoniy tarbiya bo'yicha ishlarini tashkill etish, jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini to'g'ri rejalashtirish, ertalabki badantarbiya va harakati o'yinlarga rahbarlik qilish kabi ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak [malaka].

VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari;

Ma'ruzalar;

Interfaol key-s-stadlar;

Semenarlar [mantiqiy fikrlash, tezkor savol -- javoblar];

Guruxlarda ishlash;

Taqdimotlarni qilish;

Individual loyixalar;

Jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyixalar;

VIII. Kreditlarni olish uchun talablar;

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, taxlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushoxada yuritish va jo'ry, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini topshirish.

IX. Asosiy adabiyotlar;

1. Jamilova N.N Bolalar jismoniy tarbiyasi. O'quv qo'llanma T: NIFMSH-2021 y, 146b
2. Jamilova N.N Bolalar jismoniy tarbiyasi. Darslik T: NIFMSH 2021y, 292 b
4. Tulenova G, Xo'jayeva P, Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi T: Ilm ziyo. 2021y.
5. Normurodov A.N Jismoniy tarbiya T. O'zbekiston-2011

X. Qo'shimcha adabiyotlar:

7. Mirziyoyev Shavkat Miromonovich. Yangi O'zbekiston strategiyasi.-Tashkent, 2021.-458b
8. Sh.M. Mirziyoyev Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz T.:2017y

9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrda O'zbekistonning yangi taraqqiyyoti davrida ta'lim – tarbiya va ilm-fan soxalarini rivojlantirish chora tadbirlari to'g'risidagi PF-6108 son farmoni

10. Mirzoyev SH.M 2017-2021 yillarda maktabgacha ta'lim tizmi yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risidagi qarori. T.2016 y 29-dekabr

Axborot manbalari

1. <http://www.edu.uz> - O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim fan va innovatsiyalar vazirligi sayti
 2. <http://www.ziyounet.uz>
- Samarqand davlat universitetining Kattag'rg'on filiali tomonidan ishlab chiqilgan va filial kengashining 2023 yil 31. avgust 10. dagi qarori bilan tasdiqlangan.
- Fan /modul uchun masullar va dastur mualliflari:
- N. Abdullayev – SamDU Kattag'rg'on filiali Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim, sport kafedrasii assistenti.
- Taqrizchilar:
- T. Esquvvatov - Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim, sport kafedrasii mudiri, (PhD) Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori dotsent.
- B. Haydarov - O'z-Fin pedagogika instituti professori pedagogika fanlari nomzodi.